

випадку реквізиції, передбачене повне попереднє відшкодування її вартості, а в разі викупу – розмір відшкодування встановлюється відповідно до грошової та експертної оцінки земель, яка проводиться за методикою, затвердженою Кабінетом Міністрів України. На думку автора, таке правове регулювання видається не зовсім логічним, адже важко уявити можливість визначення ринкової вартість присадибної земельної ділянки в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Тому доцільніше встановлювати вартість присадибної земельної ділянки (садиби) під час її реквізиції відповідно до грошової та експертної оцінки земель, проведеної з дотриманням вимог законодавчих актів, чинних на момент реквізиції. Отже, положення ч. 3 ст. 146 ЗК варто включити до ст. 147 ЗК, а ч. 2 ст. 147 ЗК

включити до тексту ст. 146 ЗК України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України. – Х.: Право, 2013.
2. Цивільний кодекс України. – Х.: Право, 2013. – 440 с.
3. Земельне законодавство України. – К.: Істина, 2013. – 344 с.
4. Кримінальний кодекс України. – Х.: Право, 2013.
5. Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України та постанов Верховного Суду України у справах цивільної юрисдикції. – Х.: Одіссея, 2012. – С. 186.
6. Аврамова О. С. Конституційне право на житло // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 76. – С. 75–77.
7. Аврамова О. Конфіскація і реквізиція з точки зору житлового права // Право України. – 2003. – № 5. – С. 103–107.
8. Дзера І. О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні / Дзера І. О. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 256 с.
9. Саниахметова Н. А. Гражданско-правовая ответственность как средство обеспечения надлежащего осуществления права на жилище: автореф. ... канд. юрид. наук. – Х., 1985.

УДК 349.42(477)

ПРОБЛЕМНІ СКЛАДОВІ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ТА ПРОГРАМНИХ ДОКУМЕНТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ АГРАРНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ВІДНОСИНИ З ОГЛЯДУ НЕОБХІДНОСТІ УНІВЕРСАЛІЗАЦІЇ ПРАВОВИХ ПОНЯТІЙНИХ КАТЕГОРІЙ ТА ЇХ ЗМІСТУ

Бейкун А. Л.,

кандидат юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
(правового забезпечення військ (сил))
Національного університету оборони України
імені Івана Черняховського

Анотація: У статті аналізуються проблемні питання та тенденції розвитку нормативно-правового регулювання аграрних та суміжних правовідносин, насамперед, у частині універсалізації галузевої правової термінології та її змісту. Здійснюється етимологічно-правовий аналіз таких універсальних категорій, як державне регулювання та державне управління аграрними, екологічними та суміжними відносинами. Розглядається модель правового становища об'єктів та суб'єктів як державного управління так і державного регулювання відповідними відносинами. Надано аналіз існуючих підходів науковців до визначення як домінуючої ролі тієї чи іншої правової понятійної категорії, так і її змістового навантаження. Розглядаються також проблемні питання взаємоузгодження відповідних понятійних категорій при регулюванні аграрних та похідних правовідносин.

Ключові слова: державне регулювання, державне управління, аграрні, екологічні відносини, понятійні категорії, правова термінологія.

Аннотация: В статье анализируются проблемные вопросы и тенденции развития нормативно-правового регулирования аграрных и сопутствующих правоотношений, в первую очередь, в части универсализации отраслевой правовой терминологии и ее содержания. Осуществляется этимологический-правовой анализ таких универсальных категорий, как государственное регулирование и государственное управление аграрными, экологическими и смежными отношениями. Рассматривается модель правового положения объектов и субъектов как государственного управления, так и государственного регулирования соответствующими отношениями. Подано анализ существующих подходов ученых к определению как доминирующей роли той или иной правовой понятийной категории, так и ее содержательной нагрузки. Рассматриваются также проблемные вопросы согласования соответствующих понятийных категорий при регулировании аграрных и производных правоотношений.

Ключевые слова: государственное управление, государственное регулирование, аграрные, экологические отношения, понятийные категории, правовая терминология.

Annotation: The thesis analyzes the issues and tendencies of regulatory control over agricultural and contiguous jural relationships concerning the universalization of specialized judicial terminology. Etymological and judicial analysis of universal categories such as governmental control and administration over agricultural, ecological and contiguous relationships are conducted. The model of judicial status of relations between objects and subjects of governmental administration and control are revised. The researchers approach to the determination of the dominating role of judicial conceptual category and its meaning are given. Also, the issue of corresponding conceptual categories coordination in agricultural and derivative judicial relations are revised.

Key words: governmental control, governmental administration, agricultural, ecological relations, conceptual categories, judicial terminology.

Державне регулювання або державне управління – це різні теоретичні і практичні основи впливових заходів з боку держави на ті чи інші

суспільно-економічні відносини, зокрема форми господарювання, які (основи заходів) найбільш практично доцільні у сучасних реаліях. Вони позиціонуються як зовнішній вираз основних політичних і правових ідей, в яких відображено

© Бейкун А.Л., 2014

назрілі потреби матеріального життя суспільства та способи їх задоволення. Зазначені основи уособлюють також основні вихідні положення, що визначають особливості політики держави у тій чи іншій галузі національної економіки або суспільного життя в цілому. Управлінські правовідносини, зокрема в екологічній та аграрній сфері, вже неодноразово піддавалися науковому аналізу, що обумовило велику кількість підходів та думок з цієї проблематики.

Значний вклад в аналіз цих понятійних категорій з позицій автентичності термінології змістовому навантаженню внесли: В.І. Андрейцев, А.П. Гетьман, В.М. Єрмоленко, В.М. Жушман, В.А. Зуєв, В.В. Носік, З.А. Павлович, В.І. Семчик, В.Ф. Сіренко, Ю.С. Шемшученко, М.В. Шульга, В.Ю. Юркевич та інші [1-11]. Аналіз зазначеними науковцями відповідного термінологічного апарату, який використовується як у науково-монографічній літературі з цих питань, так і у чинних нормативно-правових актах та програмних документах, сприяв уніфікації та широкому вжитку у правових колах відповідних усталених дефініцій.

Отже, предметом дослідження є порівняльний аналіз та з'ясування відмінних і спільних ознак таких правових категорій, як «державне управління» та «державне регулювання» з огляду на застосування зазначених понятійних категорій як різновидів впливових заходів на регулювання суспільно-економічними процесами в аграрному секторі національної економіки (зокрема, використанням природних ресурсів в агропромисловому виробництві).

Окремі теоретичні позиції правників, зокрема правників-екологів відносно засобів державного впливу на використання зацікавленими суб'єктами природних ресурсів та об'єктів дозволяє систематизувати та запропонувати умовну класифікацію методологічних підходів при визначенні понятійної категорії державного регулювання в зазначеній сфері. Не потребує заперечень аксіома, що правильне усвідомлення як правової термінології в цілому, так і окремого терміну та охоплення за його допомогою найсуттєвіших ознак того чи іншого поняття, дії чи явища є необхідною складовою для визначення і усвідомлення будь-якого предмета дослідження. Отже, як вбачається, доцільно виділити та систематизувати такі методологічні критерії:

Соціально-економічний. На зазначеній позиції стоїть переважна більшість науковців, яка «сповідує» такий узагальнений підхід, що межі державного регулювання, його зміст, мета і принципи перебувають у повній залежності від пануючих у суспільстві економічних відносин, а також характеру соціально-політичного устрою [12, с. 40-43; 13, с. 109; 14, с. 212].

Структурно-функціональний. Полягає у тому, що зміст державного регулювання опосередковується, насамперед, структурно-функціональними характеристиками уповноважених державних органів, що здійснюють вплив на відповідні об'єкти управління [4, с. 202-203; 15, с. 46-47].

Семантичний. Ряд науковців у процесі здійснення логіко-правового та етимологічного аналізу певних понятійних категорій, застосовують, як вбачається, виключно підхід, що ґрунтується на логіко-мовному усвідомленні змісту того чи іншого поняття, або порівняльному мовному аналізу синонімічних категорій, наприклад, управління – регулювання [6, с. 271-274; 16, с. 16-17; 17].

Як вбачається, запропоновані підходи не можна вважати самодостатніми. Будь-який з них є, певною мірою, однобічним і, природно, відображатиме тільки окремі аспекти (або, навіть, сегмент) поняття, що потребує всебічного аналізу та змістового узагальнення.

На наш погляд, найбільш вдалим є критерій, який умовно можна визначити як предметний. Зазначений методологічний підхід застосовують при з'ясуванні сутності того чи іншого явища чи понятійної категорії, зокрема М.В. Шульга, А.П. Гетьман та П.Ф. Кулінич [11, с. 95-96; 2, с. 79]. Аналіз методологічних прийомів зазначених науковців дозволяє зробити висновок, що складовими чинниками вказаного підходу є:

- визначення суб'єктного складу (кола осіб), які є легітимними користувачами відповідних природних благ чи багатств (об'єктів), або носіями правових схем поведінки та наділені встановленими правомочностями;

- спеціальний предмет дослідження розглядається у широкому розумінні, наприклад, як складний процес або явище;

- з'ясування чинних нормативних обмежень правомочностей суб'єкта або правового становища об'єкта;

- аналіз правовідносин, які умовно можна визначити як «супутні» або «похідні»;

- з'ясування взаємозв'язку «функціональної компоненти» відповідних осіб або структурних одиниць, уповноважених на виконання певних функцій та юридичних наслідків, породжених їх діями;

- встановлення «раціональної домінанти» при користуванні відповідними природними об'єктами та ресурсами;

- з'ясування складної схеми взаємозв'язку: юридичний факт – відповідні правовідносини – нормативно-правова база.

Використовуючи зазначені компоненти при з'ясуванні сутності предмету дослідження, стає можливим позиціонувати державне регулювання як цілеспрямований вплив (як правило, не у формі безпосереднього втручання) уповноважених державних органів шляхом прийняття відповідних управлінських рішень, що забезпечують захист прав уповноважених сторін та охорону відповідного природного об'єкта (ресурсу). Тобто, його завданням є регулювання відносин у сфері взаємодії людини і навколишнього природного середовища з метою забезпечення інтересів суб'єктів відповідних відносин, збереження природних об'єктів (ресурсів), відвернення екологічно шкідливого впливу господарської та іншої діяльності, оздоровлення і покращення якості навколишнього природного середовища, тобто створення умов, за яких буде

досягнуто баланс публічно-правових та приватно-правових інтересів.

Автором вже пропонувалось визначення державного регулювання як «... впорядкованої адміністративно-, господарсько- та еколого-правовими нормами діяльності (що певним чином організована та врегульована) центральних, регіональних, місцевих та спеціалізованих уповноважених державних органівщо має нормативно окреслені статичні та вичерпні підстави, межі і форми державного втручання, і яка надає об'єктам регулювання можливість вибору бажаного і доцільного для них варіанту поведінки і спрямована на об'єднання і координацію зусиль суб'єктів та об'єктів для вирішення завдань політичного, економічного, екологічного наукового та соціального характеру з метою забезпечення продовольчої безпеки держави» [18].

Отже, визначення державного регулювання як правової категорії, спрямованої на забезпечення належного природокористування та здійснення природовідтворюючих заходів господарюючими суб'єктами в аграрній сфері, як вбачається, повинно охоплювати як господарсько-правові, так і управлінські, формально-логічні та інші змістові критерії, що зумовлюють методологічно грамотний підхід правового аналізу, визначення та класифікації будь-якої правової категорії.

Узагальнення у наукових колах проблематики формування правових наукових понятійних категорій «управління» та «регулювання» зводилось, в цілому, до наступного:

Перше. За сукупністю певних етимологічних ознак управління слід розглядати як універсальну понятійну категорію, складовими частинами якої є: і державне регулювання, і державне керівництво і інші синонімічні категорії [13, с. 170-174; 19, с. 106-107; 20, с. 118].

Друге. Виділяються «галузеві» різновиди управління, які, тим не менш, повинні мати (і мають) спільні основні ознаки (у тому числі – управління природокористуванням в аграрній сфері, або у більш широкому розумінні стосовно предмету дослідження – екологічне управління в агропромисловому виробництві) [21, с. 42-43; 22, с. 77-78; 23, с. 4-5; 24, с. 214; 25, с. 103].

Водночас, зазначене екологічне управління має такі ознаки:

1. Воно є різновидом соціального управління, елементом системи суспільних відносин, і його характер, і зміст залежать від їх сутності. У свою чергу, соціальне управління зводиться до впорядкування та розвитку суспільних відносин. Вважається, що управлінський вплив здійснюється не на докільця в цілому і не на його окремі компоненти, а на свідомість людей шляхом їх переконання або примусу до певної поведінки. Ці відносини виникають між людьми, але їх кінцевою метою є досягнення безпечного стану навколишнього природного середовища, впорядкування процесів природокористування. Тобто, з'являється вторинний (похідний) об'єкт правового регулювання, який відбивається в організаційній структурі і методах діяльності суб'єктів екологічного управління.

2. Екологічне управління – це діяльність суб'єктів, наділених владними повноваженнями, і воно завжди пов'язане з впливом одних суб'єктів (системи органів, окремих організаційних утворень та посадових осіб) на інших. Основою дієвості такого впливу є адміністративно-правова нерівність суб'єктів між собою, яка полягає в різному обсязі їх прав і обов'язків.

3. Екологічне управління спрямоване на досягнення цілей екологічного права (як варіант – принципів екологічного законодавства). Ціль вважається найважливішою характеристикою управління – визначенням його призначення. Деякі автори вважають, що ціль (мета) екологічного управління полягає у забезпеченні виконання екологічного законодавства, реалізації екологічних прав і обов'язків, забезпеченні стану, який найбільше відповідає вимогам суспільства [26, с. 70]. Визначення цілі екологічного управління варіюється у різних авторів, але незначним чином, і знаходиться в межах, які впливають із предмета регулювання екологічного права: забезпечення охорони навколишнього природного середовища, регулювання процесів природокористування та відновлення природних ресурсів та об'єктів [27, с. 41].

4. Цілі екологічного управління можуть бути досягнуті лише у випадку, коли вони підкріплені реальною «функціональністю» уповноважених галузевих органів і компетенцією посадових осіб.

Зазначені ознаки хоч і стосуються виключно екологічного управління, але за змістом є універсальними і вдало розкритими.

Отже, враховуючи у тій чи іншій мірі зазначені дефініції, в цілому, екологічне управління як безпосередньо визначалось, так і за змістом фактично позиціонувалось і позиціонується (у тому числі і у загальнодержавних програмних документах та розпорядчих рішеннях вищих посадових осіб держави) як «діяльність уповноважених суб'єктів, що ґрунтується на нормах права і спрямована на збереження довкілля в цілому та його окремих компонентів, зменшення техногенного навантаження на нього, забезпечення попередження негативного впливу на навколишнє природне середовище» [27, с. 46; 28-30].

Не потребує заперечень аксіома, що правильне усвідомлення терміна і охоплення за його допомогою найсуттєвіших ознак того чи іншого поняття є необхідною складовою для визначення і усвідомлення предмета дослідження. Разом з тим, як вбачається, виключно семантичний підхід, запропонований, зокрема, В.А. Зуєвим [6, с. 271-272], до визначення як домінуючої ролі тієї чи іншої понятійної категорії, так і її змістового навантаження є, певною мірою, однобічним. На наш погляд, у цьому випадку, слід враховувати, що основний критерій розмежування управління та регулювання як задекларованих різних засобів державного впливу полягає, насамперед, у видах, спрямованості та обсягу повноважень компетентних державних органів та посадових осіб по відношенню до суб'єктів.

Як видно, особливості побудови теоретичних моделей поняття будь-якого соціального явища за традиційною схемою (з розкриттям змісту його

складових частин) та спорідненість певних елементів як регулювання так і управління, передбачають неможливість повної відмови від останнього як засобу впливу на організацію як виробничих процесів, так і здійснення природоохоронних заходів в аграрній сфері.

Взагалі, глибоке теоретичне обґрунтування як меж взаємодії і, так і «виключної компетенції» зазначених засобів впливу на регулювання економіко-правових, соціально-правових та еколого-правових складових аграрної сфери дозволило б, як здається, не тільки внести певні нові організаційні засади у проект Аграрного кодексу, а і створити, так би мовити, «Господарсько-екологічну конституцію», де були б у правовому полі окреслені статичні та вичерпні підстави, межі та форми державного втручання у ті чи інші форми або види діяльності об'єктів впливу, метою якої є досягнення будь-якого позитивного соціального ефекту.

Отже, здійснення як управлінських, так і регулюючих заходів в аграрному секторі національної економіки виходить з єдиних теоретичних і методологічних положень, що базуються на свідомому використанні як базових, вихідних принципів (що притаманні як управлінню, так і регулюванню), так і об'єктивних економічних законів у практиці державного впливу. Значення регулювання полягає не у власне діяльності відповідних суб'єктів та їх структурних елементів (тобто, тих чи інших державних органів чи посадових осіб), а у реальному впливі, яке вони здійснюють на відповідний об'єкт, викликаючи його предметні зміни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрейцев В.І. Проблеми кодифікації законодавства у сфері забезпечення екологічної безпеки / В.І. Андрейцев // Вісник Академії правових наук України. – 2001. – №4 (19). – С. 122-132.
2. Гетьман А.П. Процессуальные нормы и отношения в экологическом праве / А.П. Гетьман. – Харьков: Основа, 1994. – 136 с.
3. Аграрне право України: підручник / [О.В. Гафурова [та ін.]; за заг. ред. В.М. Єрмоленка. – К: Юрінком Інтер, 2010. – 608 с.
4. Актуальні проблеми правового забезпечення продовольчої безпеки України: монографія / [В.М. Жушман [та ін.]; за ред. В.Ю. Юркевича та В.М. Шульги. – Х.: ФОП Шевченко С.О., 2013. – 326 с.
5. Жушман В. П. Аграрне право та законодавство України: навч.-практ. посібник / В. П. Жушман. – Х.: Одісей, 2008. – 447 с.
6. Зуєв В.А. Термінологія екологічного права: значення і перспективи існування окремих понять / В.А. Зуєв // Вісник Університету внутрішніх справ. – 2000. – Спецвипуск. – С. 271-274.
1. Носік В.В. Право власності на землю Українського народу: монографія / В.В. Носік. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 543 с.
2. Семчик В.І. Правове забезпечення аграрної політики / В.І. Семчик // Сучасна аграрна політика України: проблеми становлення. – К., 1996. – С. 529-548.
3. Шемшученко Ю.С. Государственное управление охраной окружающей среды в союзной республике / Ю.С. Шемшученко. – К.: Наукова думка. – 1990. – 280 с.
4. Шульга М.В. Актуальні проблеми правового регулювання земельних відносин в сучасних умовах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.06 / Шульга Михайло Васильович; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 1998. – 37с.
5. Шульга М.В. Правовое обеспечение экономических методов управления землями / М.В. Шульга // Новое политико-правовое мышление и реализация правовой реформы. – Х.: УМК ВО, 1991. – С. 92-98.
6. Барбашова Н.В. К проблеме правового обеспечения экологической безопасности в промышленности: на примере металлургической отрасли / Н.В. Барбашова // Підприємництво, господарство і право. – 2001. – № 4. – С. 40-43.
7. Державне управління в Україні: навчальний посібник / [Андрійко О.Ф. [та ін.]; за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: 1999. – 266 с.
8. Попов Г.Х. Проблемы теории управления (изд. 2-е доп. и перераб.) / Г.Х. Попов. – М.: Экономика, 1974. – 318 с.
9. Кропивко М.Ф. Державне управління в процесі реформування АПК та його інформаційна підтримка / М.Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 1995. – № 10. – С. 46-49.
10. Орлов Н. Правовые аспекты природопользования и охраны окружающей природной среды в Украине / Н.Орлов // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1998. – №3. – С. 15-18.
11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і головний ред. Бусел В.Т.]. – К.: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
12. Бейкун А.Л. Окремі теоретичні аспекти впровадження нових правових категорій // Держава і право: проблеми становлення і стратегія розвитку / А.Л. Бейкун // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 19-20 травня 2012 року. – Вид-во Сумської філії ХНУВС. – Суми-2012.
13. Віхров В.І. Правове регулювання господарських відносин в окремих галузях економіки: Курс лекцій / В.І. Віхров. – Чернігів: КП «Видавництво «Чернігівські береги», 2008. – 207 с.
14. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами: навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / А.М. Третяк, О.С. Дорош. – Вінниця: Нова книга. – 2006. – 360 с.
15. Мамутов В.К. Сближение современных систем правового регулирования хозяйственной деятельности / В.К. Мамутов // Государство и право. – 1996. – № 8. – С. 41-45.
16. Калениченко Т.Г. Управление охраной окружающей среды и природных ресурсов регионов / Т.Г. Калениченко // Государство и право. – 1995. – № 7. – С. 74-81.
17. Мессель-Веселяк В.Я. Реформування аграрного сектора України: здобутки і проблеми / В.Я. Мессель-Веселяк // Економіка АПК. – 2010. – № 5. – С. 3-8.
18. Лебединський Ю.П. Управління природокористуванням / Ю.П. Лебединський, І.М. Потравний, Б.Ю. Краснянський. – К.: Урожай, 1987. – 256 с.
19. Цветков В.В. Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект) / В.В. Цветков. – Х.: Право, 1996. – 164 с.
20. Веклич О.О. Удосконалення економічних інструментів екологічного управління в Україні / О.О. Веклич // Економіка України. – 1998. – № 9. – С. 65-75.
21. Кисельов М. Екологічна компонента процесу державотворення / М. Кисельов // Розбудова держави. – 1997. – № 7-8. – С 39-46.
22. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України від 21 грудня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 26. – Ст. 218. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>. – Заголовок з екрана.

23. Про національний план дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»: Указ Президента України від 12.03.2013 р. № 128/213 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.president.gov.ua/documents/15521.html. – Заголовок з екрана.

24. Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 р. № 806-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-p> – Заголовок з екрана.

УДК 349.442.237.7(477)

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ РЕЄСТРАЦІЇ І РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ДОРАДНИЦТВА

Тараненко Л. С.,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри
трудового, земельного та господарського права
Хмельницького університету
управління та права

Анотація: Досліджено питання особливостей правового регулювання реєстрації дорадників. Висвітлено порядок отримання ними кваліфікаційного посвідчення. Звернуто увагу на роль регіональних кваліфікаційних і апеляційних комісій у набутті кваліфікації сільськогосподарського дорадника або сільськогосподарського експерта-дорадника. Розглянуто права, обов'язки, компетенцію дорадників та вимоги, які висуває законодавство до сільгоспдорадників. Формуються пропозиції щодо удосконалення правового статусу сільськогосподарських дорадників і експертів-дорадників. Зроблено висновок про доцільність створення сільськогосподарських дорадчих служб та про удосконалення законодавства про них.

Ключові слова: дорадчі служби, професійне навчання, кваліфікаційний іспит, кваліфікаційне свідоцтво, вимоги до дорадників, реєстр сільськогосподарських дорадників, надання дорадчих послуг.

Аннотация: Исследуются вопросы правовых особенностей регистрации субъектов сельскохозяйственного консультирования и их деятельности. Освещен порядок получения или квалификационного удостоверения. Обращено внимание на роль региональных квалификационных и апелляционных комиссий в получении квалификации сельскохозяйственного советника или эксперта-советника. Рассматриваются права, обязанности, компетенция и требования, которые предусмотрены действующим законодательством. На основании проведенного анализа внесены предложения об уточненном правовом статусе сельскохозяйственных консультантов и экспертов-консультантов. С целью активизации деятельности этих советников, сделан вывод о целесообразности создания сельскохозяйственной совещательной службы и усовершенствовании законодательства о ней.

Ключевые слова: сельскохозяйственные совещательные службы, профессиональное обучение, квалификационное свидетельство, реестр сельскохозяйственных консультантов, предоставление совещательных услуг.

Annotation: The issue of peculiarities of legal regulation of the advisors registration has been researched. The order of getting the qualification certificate by them has been outlined. The attention to the role of regional and qualification and appellate commissions in obtaining the qualification of agricultural advisor or agricultural expert-advisor has been attracted. The rights, obligations, advisors competence, and requirements the legislation put forward to the agricultural advisors have been examined. The propositions as to the improvement of the agricultural advisors and agricultural expert-advisors legal status are formed. The conclusion on the appropriateness of formation of advisory services and on the improvement of the legislation concerning them has been made.

Key words: advisory services, professional training, qualification certificate, agriculture advisors register, providing advisory services.

При побудові ринкових відносин в аграрному секторі економіки вимагається здійснення низки реформ, спрямованих на правові, економічні, організаційні, соціальні та інші аспекти цієї сфери народного господарства, наслідком реформування має стати таке функціонування сільського господарства, яке б забезпечувало повне задоволення внутрішніх потреб країни і гарантувало б продовольчу безпеку держави. Актуальність цієї статті полягає у спробі вирішення цих потреб за активної діяльності на професійному рівні дорадчих служб, сільськогосподарських дорадників, сільськогосподарських експертів-дорадників. У зв'язку з цим, на сьогодні є доцільним здійснити дослідження особливостей правового регулювання реєстрації та регулювання діяльності дорадництва в сільському господарстві України. Це дасть змогу прослідкувати джерела регламентування діяльності

суб'єктів сільськогосподарського дорадництва. До сьогодні в аграрному праві України майже не проводились комплексні дослідження цих питань.

У наукових дослідженнях вітчизняних вчених юристів розглядалися лише окремі питання правового регулювання діяльності сільськогосподарського дорадництва. Таке дослідження в економічному напрямі в основному здійснювалось ученими сільськогосподарської, економічної науки. Слід відзначити наукові здобутки: Б.Ф. Безпалога, О.М. Бородіна, О.А. Галич, С.Ф. Домбровського, Л.В. Доценко, В.М. Єрмоленка, Т.П. Кальна-Дубінюк, Т.А. Кравченко, М.Ф. Кропивко, Б. Рунова, А.Т. Цвігуна, Р.М. Шмідта та інших. В основному їх дослідження стосувалися загальних питань діяльності дорадництва.

Метою статті є визначення особливостей реєстрації сільськогосподарських дорадників, роль кваліфікаційної і апеляційної комісії у набутті кваліфікації дорадника або дорадника-експерта.